

Seletuskiri

I Sissejuhatus

Käskkirjaga muudetakse siseministri 14. veebruari 2023. a käskkirjaga nr 1-3/29 kinnitatud Piirihalduse ja viisapoliitika rahastu meetme nr 1.1 „Asjakohase varustuse uuendamise ja kasutamise kaudu Euroopa piiri- ja rannikuvalve toetamine välispiiridel tõhusa Euroopa integreeritud piirihalduse rakendamisel“ toetuse andmise tingimusi (edaspidi *TAT*). Eelnõule kehtib kõik algse käskkirja seletuskirjas nimetatud, täiendavalt on selgitatud *TAT*i muudatusega lisatava projekti vajalikkust ning vastavust nõuetele.

Eelnõu on koostanud Siseministeeriumi (edaspidi *SiM*) nõunik Aivi Kuivonen (aivi.kuivonen@siseministeerium.ee) koostöös asjaomaste partneritega.

II Käskkirja sisu

Eelnõu paneb ette viit tüüpi *TAT*i muudatused:

- 1) **Täpsustatakse** selguse loomiseks **projektide** „Piirikontrolliseadmete soetamine“ ning „Tegevustoetus: automatiseeritud piiriületuse toimivuse tagamine piiripunktides“ **sisu**;
- 2) **Muudetakse projektide** „Maismaavarustuse soetamine ja paigaldamine piirilõikudele 1–3, 7 ja 8“ ja „Droonide soetamine“ **eelarvet**, tõstes ühest projektist teise 39 156 eurot, kuna olemasolev eelarve ei võimalda hinnatõusu tõttu saavutada sihttaseme (26 drooni);
- 3) **Lisatakse uus projekt** „Võmmorski piirilõigu projekteerimine ja ekspertiis“ projektis „Luhamaa juhtimispunkti kaasajastamine“ vabaneva raha arvelt. Projekt „Luhamaa juhtimispunkti kaasajastamine“ nimetatakse ümber „Luhamaa juhtimiskeskuse projekteerimine ja ekspertiis“. Riigi Kinnisvara AS-ile eraldati riigieelarvest juhtimiskeskuse renoveerimiseks lisa raha, mistõttu on võimalik teha ümberehitustööd suuremas mahus ning BMVist rahastatavast projektist tehakse vaid projekteerimine ja ekspertiis. Kuna taristuid BMVI toel enam ei rajata, kustutatakse *TAT*ist viide kliimakindluse tagamisele;
- 4) **Ühtlustatakse nõuete sõnastust** teiste Siseturvalisuspoliitika fondide *TAT*idega;
- 5) **Täpsustatakse sihtotstarbelise kasutaja kehtivust varuseadmetele**, tuginedes Euroopa Komisjonilt saadud tagasisidele.

*TAT*i kogueelarve jääb muutumatuks.

Uue projekti vajalikkuse põhjendus

Võmmorski piirilõik on seni jäänud piiriehituse programmist välja. See lõik on kaetud videoseirega, kuid tänaseks on Võmmorski videoseirelõik amortiseerunud ning vajab kaasajastamist, et tõsta turvalisust ja julgeolekut. Võmmorski piirilõigu lisamist BMVist rahastavate projektide nimekirja toetab Eesti idapiiri väljaehitamise nõukogu (protokoll nr 37). BMVist rahastatakse vaid ehitustööde projekteerimist ja ekspertiisi, mis on aluseks ehitustöödele. Ehitustööd rahastatakse riigieelarvest. Võmmorski piirilõigu ehitusega ühendatakse piirilõigud 6 ja 7.

Projekti vastavus valikukriteeriumitele ja -metoodikale

Projekt panustab Euroopa Liidu integreeritud piirihaldusstrateegia täitmisesse ja aitab seega kaasa piirihalduse ja viisapoliitika rahastu poliitikaeesmärgi ning erieesmärgi a) täitmisesse.

Projekt panustab „Eesti 2035“ näitajatesse: Eestit turvaliseks riigiks pidavate elanike osakaal, usaldus riigi institutsioonide vastu ning on kooskõlas siseturvalisuse arengukava 2020–2030 tegevussuundadega:

- jätkata idapiiri taristu ja tehnilise seiresüsteemi valmisenhitamist;
- kasutada piiri valvamiseks kaasaegseid innovaatilisi lahendusi, mis vastavad Schengeni õigustiku nõuetele;
- tagada Eesti piiri kui Euroopa Liidu välispiiri pidev elektrooniline valve kogu piiri ulatuses;
- suurendada valmisolekut välispiiril kontrolli tugevdamiseks ja sisepiiridel kontrolli taastamiseks.

25.04.2022. a kinnitatud Hendrikson & Ko läbiviidud rakenduskva keskkonnamõju eelhindangu aruandes jõudsid sõltumatud eksperdid järeldusele, et rakenduskava tegevused ei tekita potentsiaalselt olulist kahju keskkonnanäesmärkidele ning seega täiendavate nõuete kehtestamiseks vajadus puudub. TATi lisatav projekt on kooskõlas rakenduskavaga, kuid ei sisaldunud keskkonnamõju eelhindangu läbiviimise ajal kehtinud rahastamisavas. Kuivõrd TATi lisatavas projektis ei plaanita ehitustöid, liatigi Vabariigi Valitsuse 21.05.2020 korralduse nr 173 kohaselt ei ole vaja piiritaristu ehitamiseks täiemahulist keskkonnamõju hindamist läbi viia, on põhjendatud ekspertide järelduste laiendamine ka uuele projektile.

Projekti tegevuste läbiviimisel järgitakse asjakohaseid keskkonnanäesmärke õigusakte, juhendeid ja keskkonnanäesmärkide hangete põhimõtteid. Kuna piiritsoon ei ole avalikkusele ligipääsetav, siis arvestatakse Võmmorski piirilõigu projekteerimisel universaalse disaini põhimõtet sellises ulatuses, mis ei sea ohtu piiri turvalisust ja julgeolekut. Oluline on märkida, et muudetud skoobiga Luhamaa juhtimiskeskuse projektis arvestatakse projekteerimisel ruumiloomes nii naiste kui ka meeste kogemuste ja vajadustega, puuetega inimestele tagatakse teistega võrdsetel alustel juurdepääs füüsilisele keskkonnale, samuti on juhtimiskeskus töötajatele ligipääsetav.

Elluviija kohustub projekti rakendamisel järgima võrdõiguslikkuse põhimõtet, kedagi ei diskrimineerita soo, rassilise või etnilise päritolu, usutunnistuse, veendumuste, vanuse või seksuaalse sättumuse tõttu.

Projekti tutvustamisel üldsusele arvestatakse ligipääsetavuse nõudeid.

Projektile eraldatav toetus ei ole riigiabi ega vähese tähtsusega abi. Toetatavad tegevused on seotud avaliku võimu teostamisega ning toetust ei anta majandustegevuse toetamiseks. Politsei ja piirivalve seaduse kohaselt on migratsiooni valdkonna asjade ning piirihalduse korraldamine PPA ülesanne, seetõttu saab vaid nimetatud asutus olla ainuvõimalik projektide elluviija. Võib mõelda, et kaudseteks abisaajateks on ka teatud ettevõtjad, kellelt elluviija või selleks volitatud esindaja tooteid ja teenuseid tellib. Oluline on siinkohal, et sellistel puhkudel on teenuseosutajad leitud hankemenetlusega, mille tulemusena pakub hanke võitja vastu teenust turuhinnaga ning ta ei saavuta sellega eelist. Seega ei ole tegemist riigiabiga

III Käskkirja vastavus Euroopa Liidu õigusaktidele

Käskkiri on vastavuses Euroopa Liidu õigusega. Käskkirja koostamisel on arvestatud järgmiste Euroopa Liidu õigusaktidega:

- 1) Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2021/1060;

- 2) Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2021/1148¹;
- 3) Euroopa piiri- ja rannikuvalve määrus (EL) 2019/1896².

IV Käskkirja mõju

TAT muudatus aitab kaasa Euroopa piiri- ja rannikuvalve määrusega pandud kohustuste täitmisele, sh Schengeni piiri kaitsmisele, millel on omakorda riigiülene positiivne mõju elanikkonna turvatundele.

V Käskkirja rakendamine

Käskkiri jõustub allkirjastamisel.

VI Käskkirja kooskõlastamine

Eelnõu esitatakse eelnõude infosüsteemi (EIS) kaudu kooskõlastamiseks Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumile, Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumile ja Kliimaministeeriumile.

¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 7. juuli 2021. aasta määrus (EL) 2021/1148, millega luuakse Integreeritud Piirihalduse Fondi osana piirihalduse ja viisapolitika rahastu. – [ELT L 251, 15.7.2021, lk 48–93](#).

² Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2019/1896, 13. november 2019, mis käsitleb Euroopa piiri- ja rannikuvalvet ning millega tunnistatakse kehtetuks määrused (EL) nr 1052/2013 ning (EL) 2016/1624 – [ELT L 295, 14.11.2019, lk 1–131](#).